

Ζητείται ελπίς...(*)

Διερχόμαστε μια περίοδο αβεβαιότητας.

Ο παγκόσμιος καπιταλισμός του χρηματιστικού κεφαλαίου (της «άυλης οικονομίας», της απληστίας), όπως αυτός διαμορφώθηκε κατά την τελευταία εικοσαετία εισήλθε σε πρωτόγνωρες συνθήκες **ανισορροπίας** και **κρίσης**. Η ενσωμάτωση της π. Σοβ. Ένωσης και των χωρών της Αν. Ευρώπης, της Κίνας και της Απω Ανατολής και η συνακόλουθη επέκταση και υπερμεγέθυνση (μέσα από τις πιο ακραίες μορφές εκμετάλλευσης) **δεν** κατέστη δυνατή να αποτρέψει τα βαθιά ρήγματα και την κρίση.

Η νεοφιλελεύθερη πρόταση, που θεωρήθηκε ότι φέρνει μια αναγεννητική περίοδο για το κυρίαρχο παγκόσμιο σύστημα και τους ηγεμόνες του είχε δρομολογηθεί επιθετικά από τον **Ρήγκαν** και τη **Θάισερ** και εφαρμόστηκε απ' όλους τους διαδόχους τους, με την προσχώρηση και της συμβιβασμένης πτέρυγας της σοσιαλδημοκρατίας. Αυτή η πρόταση – της «αυτορυθμιζόμενης αγοράς», της αδηφάγας ιδιωτικοποίησης του δημοσίου και της αποθέωσης του ιδιωτικού – **σωριάζεται**, προκαλώντας κύματα πανικού.

Τα πράγματα είναι πολύ σοβαρότερα από τις επιδερμικές δημοσιογραφικές προσεγγίσεις.

Οι μέχρι τώρα προσφερόμενες λύσεις είναι **συνταγές διάσωσης**, απέναντι σε μια κρίση βαθιά και δομική. Μια κρίση, που υπογραμμίζει ότι ο ηγετικός ρόλος του χρηματιστικού κεφαλαίου και ο συγκεκριμένος τύπος καπιταλιστικής συσσώρευσης έφτασε στα **ακραία του όρια**. Έκλεισε τον κύκλο του (τον κύκλο αυτού του συγκεκριμένου τύπου).

Ωστόσο, οι προωδούμενες προτάσεις – με διαφοροποιήσεις, είν' αλήθεια – επιχειρούν την αναζωογόνηση αυτού του κύκλου και τη συνέχισή του. Διατηρούν αμετακίνητα τον **ίδιο πυρήνα λογικής**: μεταφορά πόρων από τον παραγμένο (και παραγόμενο) πλούτο των εθνών και των κοινωνιών προς το χρηματιστικό κεφάλαιο για να στηριχθεί και να επανα – ωθήσει τα πράγματα. Επιμένουν, κατ' αυτόν τον τρόπο, να θεωρούν το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο «**ατιμωμηχανή**» του συστήματος και της ανάπτυξης (!).

Η πρόταση Πόλσον (Η.Π.Α.) μεταφέρει πόρους, ίσους με εκείνους του πολέμου στο Ιράκ (750 δις. δολάρια), τροφοδοτώντας ένα σύστημα που **αιμορραγεί ακατάσχετα**. Η πρόταση Μπράουν εθνικοποιεί μερικώς ένα σύστημα που αποδείχθηκε ολέθριο – όχι, όμως, για να το μετασχηματίσει και να εξυπηρετήσει προτεραιότητες ενός **άλλου** κοινωνικού προτάγματος – αλλά για να το εξυγιάνει και να το επαναποδώσει **στο ιδιωτικό κεφάλαιο** (!).

Οι σοσιαλιστές και η σοσιαλδημοκρατία, σ' όλες – τους τις εκφάνσεις (Διεθνής, Ε.Σ.Κ., εθνικά κόμματα) παρουσιάζονται **χωρίς** ολοκληρωμένη, στέρεα εναλλακτική πρόταση. Η όποια κριτική τους, που οδηγούσε στην αναγκαιότητα «παρέμβασης στην αγορά» δεν είχε το απαραίτητο ιδεολογικό βάθος και, κυρίως, **δεν συναρτώνταν**, ελικρινά και με συνέπεια, με μια ριζικά διαφορετική διέξοδο, με μια αρθρωμένη **στρατηγική αλλαγής και κοινωνικού μετασχηματισμού**, μια στρατηγική **μετάβασης**.

Είναι χαρακτηριστικά: η αδυναμία ουσιαστικής ανάλυσης της κρίσης, ο πληθωρισμός συσκέψεων με ασήμαντα αποτελέσματα, οι «επιτροπές ειδικών», οι ρηχές προτάσεις στα όρια του (κλωνιζόμενου) συστήματος – περισσότερο κινήσεις τακτικής, παρά ουσίας –, η υποκειμενική ανετοιμότητα, η επικυριαρχία των απόψεων Μπράουν (ας μη λησμονείται, ότι οι «Νέοι Εργατικοί» ήταν η εμπροσθοφυλακή του σοσιαλ – νεοφιλελευθερισμού).

Έτσι, οι σοσιαλδημοκράτες **χάνουν**, την περίοδο αυτή, μια **ιστορική ευκαιρία!**

Αντί να μετατρέψουν την οικονομική κρίση σε κοινωνική διαδικασία πολιτικής αλλαγής και ανατροπών, ασχολούνται με τις επιπτώσεις της κρίσης και οριακές διορθωτικές κινήσεις. Αντί να οριοθετήσουν καθαρά και αποφασιστικά μία άλλη πρόταση: της οικονομίας, της παραγωγής, της εργασίας, της γνώσης και την ατζέντα των

Ελευθέριος Τζιόλας

Νίκ. Γύζης: «Η Έξωση» (Λάδι σε μουσαμά)

Οι ισορροπίες στον κόσμο θα έχουν αλλάξει οριστικά, μετατοπιζόμενες ανατολικά (Κίνα, Ρωσία, Κόλπος, Ινδία), αλλά η ιστορική ευκαιρία για έναν άλλο Κόσμο δίκαιο και ανθρώπινο θα εξακολουθεί να παραμένει αίτημα μετέωρο...

αιζέντα των κοινωνικών προτεραιοτήτων, καταγίνονται με προτάσεις αναπροσαρμογών και διευθετήσεων.

Δυστυχώς, για τους «σνομπ» σοσιαλδημοκράτες των μητροπόλεων η **Λαπνική Αμερική**, ως ζωντανή δράση και εμπειρία, ως «άλλος δρόμος» είναι πολύ μακριά...

Οι δυτικοί, λοιπόν, όλοι μαζί, σε λίγο θα προσκαλούν, **παρακλητικά**, την Κίνα και τις πετρελαιομοναρχίες του Κόλπου – και η Ρωσία, βέβαια, μπορεί, αλλά ήδη αποτελεί «αντίπαλο δέος» – **να στηρίξουν** με τα τεράστια συναλλαγματικά τους πλεονάσματα το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τα ελλείμματα των χωρών τους...

Οι **ισορροπίες** στον κόσμο θα έχουν **αλλάξει οριστικά**, μετατοπιζόμενες **ανατολικά** (Κίνα, Ρωσία, Κόλπος, Ινδία), αλλά η ιστορική ευκαιρία για έναν **άλλο Κόσμο δίκαιο και ανθρώπινο** θα εξακολουθεί να παραμένει **αίτημα μετέωρο, όνειρο άλλων γενιών...**

Σ' αυτό το αποθαρρυντικό πλαίσιο, από τις 4 Νοέμβρη, υπάρχει μια νέα συνθήκη, ένας νέος παράγοντας στις πολυκύμαντες και πολυπαραμετρικές, πάτωες εξελίξεις, ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος των Η.Π.Α..

Όχι, μόνο ως σημαντική προσωπικότητα. Αλλά, ως **εκφραστής και εκπρόσωπος ενός κινήματος** πολύμορφου κοινωνικά, με ιστορικές ρίζες και αναφορές, με στήριξη, κυρίως, από τη μεσαία τάξη και την πλειοψηφία των «εκτός σκηνής» κοινωνικών στρωμάτων. Με **κεντρικό αίτημα** και στόχο: **αλλαγή!** Σε μια χώρα και σ' έναν κόσμο, όπου ο Μπους αφήνει συντρίμια και καταστροφικά αποτελέσματα: Η αιμοραγία του Ιράκ (ανθρώπινη και οικονομική), 50 εκατ. πολίτες χωρίς κανένα ασφαλιστικό δικαίωμα, σχεδόν 5 εκατ. άστεγοι από την χρηματοπιστωτική κρίση, το σύστημα περίθαλψης (medicare) χρεοκοπημένο, τα τελευταία δύο χρόνια η ανεργία υπερδιπλασιάσθηκε (περίπου στο 7%), οι εξοπλισμοί, ζανά, σε επικίνδυνη κούρσα... Πολλοί μιλούν για την επιτακτική ανάγκη ενός new deal, φέρνοντας στη μνήμη τον Φρ. Ρούζβελτ μετά το «κραχ» του 1929. Ας σημειωθεί, ότι οι ελπίδες χωρίς ανάλογες πολιτικές αποφασιστικές ενέργειες γρήγορα μπορεί να μετακυλήσουν σε απογοήτευση.

Αλλά, αν ένα νέο παγκόσμιο και περιφερειακό new deal είναι αναγκαίο (και σημαντικό βήμα) στις παρούσες συνθήκες, οι σοσιαλιστές οφείλουν να βρίσκονται πιο μπροστά απ' αυτό, ανοίγοντας και **επιβάλλοντας** νέους δρόμους.

Οι εξελίξεις είναι ανοιχτές... **Ζητούμενη** είναι, πάντα, η δική μας **παρέμβαση και δράση** σε κάθε περίπτωση, και, πολύ περισσότερο, τώρα (ως **χώρα**, ως **κοινωνία**, ως **πολιτικές δυνάμεις**).

Ας αξιοποιήσουμε, μέσα στο γκρίζο και την κρίση, τα στοιχεία αισιοδοξίας που αναδύθηκαν με τον Μπ. Ομπάμα. Να τα αξιοποιήσουμε δημιουργώντας παντού και με πρωτοβουλίες μας τη συνθήκη που γέννησε αυτά τα στοιχεία αισιοδοξίας: **το κίνημα**. Ιδιαίτερα, **το κίνημα των ανθρώπων της εργασίας, της παραγωγής, της γνώσης, του πολιτισμού**.

Οι εξελίξεις στην Ελλάδα.

Η πρώτη βδομάδα του Σεπτεμβρίου είχε την **πυκνότητα** των τεσσάρων χρόνων που πέρασαν. Μετά τη Δ.Ε.Θ. – και τον «μοιραίο», εκεί, κ. Καραμανλή – όλα κύλησαν γρηγορότερα, και σε άλλη ρότα... Μια διαφορετική περίοδος **άνοιγε...**

Ο κ. Καραμανλής, επιβεβαιώνοντας παλαιότερες εκτιμήσεις μας για τις πραγματικές του δυνατότητες (αδυναμία διεύθυνσης σύνθετων υποθέσεων και ανεπάρκεια διαχείρισης κρίσεων) **απώλεσε** τον κυρίαρχο έλεγχο των εξελίξεων, από τη στιγμή που είχε χάσει τον έλεγχο επί των συνεργατών του στην κυβέρνηση. Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις Βουλγαράκη, Ρουσόπουλου, Τατούλη. Ο πρωθυπουργός εμφανίζεται **εξουδετερωμένος**, αντιδρά «κατόπιν εορτής», **ουραγός** της δυναμικής των γεγονότων, χωρίς ανακλαστικά, αισθητήριο και σχέδιο εξόδου.

Κατά το τελευταίο δίμηνο, σταδιακά αλλά γοργά, **οι εξελίξεις ξεφεύγουν** από τον κεντρικό έλεγχο. Και, πλέον, στα ουσιαστικά κινούνται **πέρα και έξω** από τον

πρωθυπουργό και την κυβέρνηση. Δεν είναι η διεθνής οικονομική κρίση. Είναι η αδυναμία καθοδήγησης και ελέγχου (βέβαια, πιο σύνθετων και απαιτητικών καταστάσεων), η ανυπαρξία σχεδίου και ικανού επιτελείου (αντίστοιχων της συγκυρίας και των αναγκών). Αν υπάρχει κάποια αναφορά, φανερή και δεδομένη, είναι, μάλλον, οι αποφάσεις – όχι της κυβέρνησης – αλλά των οργάνων της Ε.Ε. που επιχειρώντας απαντήσεις στην κρίση, τοποθετούν ένα πλαίσιο δεδομένων και αναφοράς και για την Ελλάδα.

Πόσο δ' αντέζει ο κ. Καραμανλής, διαχειριζόμενος και διαχεόμενος σε μια τέτοια κατάσταση; Τι μπορεί να αναμένει; Και από ποιόν, όταν, πλέον, βλέπει ότι και το εναπομείναν προσωπικό του κεφάλαιο **εξανειμίζεται**;

Είναι βέβαιο ότι δεν θα επιλέξει να μεταβεί **με δική του** απόφαση, το συντομότερο – δηλ. με πρόωρες εκλογές – στην ανιπολίτευση. Αλλά, πόσο μπορεί να μακρύνει αυτόν τον χρόνο; Θα εξαρτηθεί από τις αντοχές στις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές πιέσεις, κι από την εσωκομματική κρίση. Από την άλλη, η αποφυγή μιας επερχόμενης μεγάλης ήττας, με τη μορφή συντριβής, μπορεί να οδηγήσει σε απόφαση επίσπευσης των εκλογών (για να αποφευχθούν τα χειρότερα για τη «Ν.Δ.»). Όπως και να έχει, η κυβέρνηση της «Ν.Δ.» βρίσκεται, πλέον εν αποδρομή...

Το **ΠΑ.ΣΟ.Κ.** είναι έτοιμο; Είναι οπωσδήποτε σε καλύτερη θέση, χωρίς, ωστόσο, τα πράγματα να έχουν κριθεί...Οι παραπάνω γενικότερες παρατηρήσεις για τη σοσιαλδημοκρατία έχουν τη σημασία τους και για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Είναι φανερό, όμως, ότι η νέα περίοδος θα προσφέρει, και λόγω φθοράς και αδιεξόδων της «Ν.Δ.», και νέο έδαφος βελτίωσης των θέσεων του.

Η εσωτερική ηγετική σύμπνοια και ισορροπία πρέπει να διευρυνθεί και να αρθρωθεί σε ικανό **επιτελικό δυναμικό** και πρωτοβουλίες. Ο τομέας της **οικονομίας**, της **εργασίας** και της **παραγωγής** και ο τομέας των **κοινωνικών πολιτικών** είναι οι κύριοι άξονες κίνησης και δράσης του. Το στερέωμα και η ανάπτυξη των σχέσεων του με τα στρώματα της κοινωνικής πλειοψηφίας πρέπει να είναι σταθερός και μόνιμος στόχος, συνδυασμένης προσπάθειας πολιτικής, οργανωτικής, διεκδικητικής. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. οφείλει να πολιτικοποιήσει την παρούσα κρίση – όχι **απλώς** με την έννοια της κυβερνητικής αλλαγής – αλλά την προβολή **μας συνολικής ανιπρότασης** για την οικονομία, την κοινωνία, την εξουσία. Να ανιληφθεί την κρίση ως ανικεμενική δυνατότητα **υπέρβασης** της σημερινής κοινωνικής πραγματικότητας και **Αλλαγής**. Και, να επωμοσθεί αυτή την **ιστορική ευθύνη της κοινωνικής Αλλαγής**. Να μην παγιδευτεί στα κυρίαρχα «κλισέ» και τις τρέχουσες, οριακές διαχειριστικές αντιλήψεις. **Να δημιουργήσει κίνημα αλλαγής και να δράσει σαν δύναμη Αλλαγής**,

Ο ΣΥ.ΡΙ.ΖΑ. επιστρέφει στις πραγματικές του διαστάσεις. Όσο, μάλιστα, αποφεύγει να απαντά καθαρά και συγκεκριμένα στο κεντρικό διακύβευμα κάθε εκλογικής αναμέτρησης: «ποια θα είναι η νέα κυβέρνηση»;, τόσο θα **αποσυνδέεται** από μια πλειοψηφική τροχιά.

Το ΚΚΕ κατορθώνει να διατηρεί μια παρουσία ποσοτικά σταθερή, **ποιοτικά**, όμως, **αδύναμη** και σ' ορισμένα ζητήματα αμφιλεγόμενη απέναντι στη «Ν.Δ.».

Ο ΛΑΟΣ θα έχει κέρδη και ζημιές ανάλογα με την **εξέλιξη της κρίσης** στη «Ν.Δ.».

Νέο σχήμα, με προάγγελο τη διαγραφή Τατούλη, αν και εξαιρετικά δύσκολο δεν μπορεί, παντελώς, να αποκλεισθεί, ιδιαίτερα αν διευρυνθεί η κρίση στη «Ν.Δ.». Πρέπει, όμως, να επισημανθεί ότι μια τέτοια εξέλιξη διαπλέκεται και με προθέσεις και επιδιώξεις ισχυρών κέντρων και συμφερόντων.

Τέλος, δίχως να αποκλείεται το ενδεχόμενο κυβερνητικών συνεργασιών, φαίνεται ότι αυτές θα προκύψουν ως αναγκαστική λύση, κουβαλώντας τις αντιφάσεις και τις αν(τ)οχές της γέννησής τους.

Ελευθέριος Τζόλας

Νοέμβρης 2008

Το ΠΑΣΟΚ, να μην παγιδευτεί στα κυρίαρχα “κλισέ” και τις τρέχουσες, οριακές διαχειριστικές αντιλήψεις. Να δημιουργήσει κίνημα αλλαγής. και να δράσει σαν δύναμη Αλλαγής
